

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Quæstio I. An Baptismus sit Sacramentum, quomodo definiatur, & quando
sit institutus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

QUESTIO I.

An Baptismus sit Sacramentum, quomodo definiatur, & quando sit institutus?

2.
Est verum
Sacramen-
tum.

Patet ex
Scriptura,
Concilio,
Patris &
perpetuo
sensu Ecce-
sia.

DICO I. Baptismus est verum Sacramentum. Conclusio est definita in Florentino, Tridentino & alibi, recepta ab Hæreticis: manifesta ex Scripturis ad Titum 3. *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis.* Et aliis locis. In quibus cum Scriptura tribuat Baptismo efficaciam salvandi, & ad regnum cælorum admittendi, manifestè docet eum esse collativum gratiæ sanctificantis ex opere operato, per quam solam salvamur & in regnum Dei introimus.

Conclusio est etiam firmata perpetuo usu Ecclesiæ, roborata infinitâ Patrum auctoritate, quorum aliqui plures de hac re libros scripserunt, ut *Augustinus & Basilus*; adeo ut hæc veritas potius ab Auctoribus supponatur, quam de ea disputetur. Unde *Scotus d. 3. q. 4. n. 2.* ait: *Quæstio supponit Baptismum institutum fuisse in Lege nova, quod verum est & rationale.*

Congruentia
adfertur ex
Scoto.

Idem infra num. 3. adfert congruentiam: quia Sacramentum principale Legis Evangelicæ, per quod scilicet intratur in ejus observantiam, debuit esse novum & proprium illi Legi: debuit etiam illud Sacramentum esse evidens in significatione, quia ista est lex veritatis evacuans umbram: & debuit esse copiosum in gratiæ collatione, quia hæc est lex gratiæ *Joan. 1. Gratia & veritas per Jesum Christum facta est.* Debuit etiam esse facile, quia *jugum Christi suave est & onus ejus leve, Matth. 11.* Item debuit esse commune: quia Deus ad Legem Moyfi elegit unum populum tantum, sed ad Legem novam totum mundum. *In omnem terram exivit sonus eorum &c. Psal. 18.* Hæc quatuor inveniuntur in uno, scilicet in ablutione cum verbis: quia hoc evidenter significat emundationem animæ, quæ est effectus principaliter, & dat gratiam copiosè. Unde in *Psalmo 22. Super aquam reflectionis educavit me.* Et est facilis: quia nullo modo periculosa, sicut fuit circumcisio; & communis omni sexui & ætati. Hæc tenet *Scotus.*

3.
Baptismi
definitio
varia.

DICO II. Baptismus rectè definitur à *Catechismo Romano Tit. de Baptismo 5. Quod ad rei: Sacramentum regenerationis per aquam in verbo.* Quæ definitio est desumpta ex *Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua &c. Ad Ephes. 5. Mundans eam lavacro aque in verbo.* Et ad *Titum 3. Per lavacrum regenerationis. Magister 4. dist. 3. & D. Thomas 9. 66. art. 1. definiunt hoc modo: Ablutio corporis exterior, facta sub forma præscriptâ verborum.* Quæ defini-

tio hoc modo rectè explicatur, quod sit Sacramentum per ablutionem aquæ & expressam sanctissimam Trinitatis invocationem regenerationis hominis cum plena omnis peccati remissione; vel prout exponit *Scotus 9. 1. n. 3.* dicens, quod Baptismus sit Sacramentum ablutionis animæ à peccato consilens in ablutione hominis aliquantulum consentientis, facta in aqua ab alio abluciente, & in verbis certis simul ab eodem abluciente cum debita intentione prolatis. Ubi breviter & pulchrè omnia essentialia insinuat.

DICO III. Christus instituit Baptismum ante suam passionem. Ita cum *Augustino Tract. 15. in Joan.* docet *Magister sup. D. Bonav. ibidem p. 2. art. 1. q. 1. ad 5. Scotus similiter ibidem q. 4. n. 2. & 8. D. Thomas 9. 66. art. 2. & alii communiter* contra nullos antiquos, inter quos refertur *Alexander Avenis, Albertus, Maironus*: quibus patrocinatur *Tertullianus, Chrysostomus, Theophylactus, Rupertus*; & favet etiam *Leo Papa Episc. 4. c. 3.* Ob quorum auctoritatem non aulam istam opinionem velut aliquâ notâ dignam taxare; etsi erroris eam arguat *Maldonatus in cap. 3. Joannis.*

Probatur I. quia Christus ante passionem baptizavit per discipulos, ut habetur *Joan. 3. & 4. Quamquam* (ut additur cap. 4.) *Jesus non baptizaret, sed discipuli ejus*: ille autem baptizatus non erat Joannis, sed Christi. Quod colligitur, tum ex eo, quod dicitur Christus baptizasse, baptizantibus discipulis; utique quia his id faciendibus nomine & baptismo Christi, hæc erat qui baptizabat. Tum quia mox post relatum discursum Christi cum Nicodemo *Joan. 3.* in quo dixerat, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto &c.* subditur Christum ad se venientes baptizasse, & quidem aggregatis jam discipulis, cæptaque Ecclesiæ suæ formatione. Tum quia paulò antè Joannes turbis prædixerat efficaciorum suo instare Baptismum, Christi scilicet; de quo dixerat *Joan. 1. Hic est qui baptizat in Spiritu sancto.* Quilibet igitur videns Christum per suos baptizantem, indubitanter debebat apprehendere, illum esse Baptismum à Joanne prænuntiatum. Tum quia non est credibile neque conveniens, sive quod Christus, qui baptizaturus erat in Spiritu & veritate, uteretur egenâ ceremoniâ à Joanne institutâ, quasi discipulus ejus; præsertim cum nec ipsi Joannis discipuli, sed solus Joannes eâ ipse usus fuisse legatur: sive etiam quod denud ipse Christus pro brevi tempore, jam inchoatâ novâ Ecclesiâ, similem egenam ceremoniam institueret, & per discipulos suos usurparet.

Probatur II. quia Christus ante suam passionem in ultima coena Apostolis dedit Eucharistiam, ut patet ex Evangelistis, item Ordinem Sacerdotii, ut clarè patet ex *Trident. sess. 22. c. 1. & can. 2.* Quod non est credendum fecisse Christum, iis necdum baptizatis,

tis, adeoque Baptismo necdum instituto: cum hic juxta legem ordinatam sit janua ad reliqua Sacramenta eorumque effectus percipiendos. de dispensatione autem non constat. Immo non est improbabilis quorundam conjectura Christum propriis manibus à principio baptizasse præter Matrem suam & B. Petrum, forte & ceteros Apostolos, præsertim Andream ac filios Zebedæi; quos tamen à Petro, & ab his reliquos Apostolos baptizatos alii conjectant. Quod autem Joan. 4. dicitur Jesum non baptizasse, intellige communiter & publice. Aut certe, quod etsi antea interdum per se baptizasset, non tamen postea, seu alio tempore, de quo Joan. 4. Unde Aug. Epist. 108 ait: Tunc ergo quando ab Hierosolymis exiit cum discipulis suis in Judæam terram, & illic morabatur cum eis, baptizabat non per se ipsum sed per discipulos suos, quos intelligimus tam fuisse baptizatos. Neque enim ministerio baptizandi desinit, ut haberet baptizatos servos, per quos ceteros baptizaret &c.

6. Nec obstat I. quod Joan 7. dicatur: Nondum erat spiritus datus, quia Jesus nondum erat glorificatus Nam loquitur Scriptura tantum de solemnibus & visibilibus Spiritus datione, quæ futura erat in Pentecoste; non autem de invisibili & privata, quam constat sæpius antea contigisse, v. g. Magdalene, Apostolis, & quotquot erant prius justificati. Deinde gratiam Spiritus sancti etiam Apostolos ante passionem recepisse per sumptionem Eucharistia, & susceptionem Sacramenti Sacerdotii est indubitatum.

Non obstat II. quod nullibi legatur Apostolis tradita forma Baptismi, nisi post passionem. Matth. ubi baptizantes eos in nomine Patris &c. Potuit namque Christum privatum Apostolos & discipulos docuisse formam Baptismi, cum eos frequenter instruxerit in mysterio Trinitatis; etsi Evangelistæ id non scripserint, quibus sufficiebat scribere quod baptizassent. Matth. ubi autem, forma Baptismi antea instituta & præscripta, atque in ipsa Christi baptismatione per comparitionem sanctissimæ Trinitatis insinuata, exprimitur à Christo, qui tunc generale ferebat mandatum Apostolis & discipulis conferendi Baptisimum toti; mundo cum suscipiendi.

Non obstat III. Leo Papa. Epist. 4. ad Episcopos Siciliae. c. 3. dicens: Ad eius rei confirmationem plurimum valet, quod ipse Dominus Jesus Christus, postquam resurrexit à mortuis, discipulis suis, in quibus omnes Ecclesiarum Præsules docebantur, & formam & potestatem tradidit baptizandi &c. De quo utique eos etiam ante passionem potuisset instruire, nisi proprie voluisset intelligi, regenerationis gratiam ex sua resurrectione cepisse.

Non obstat inquam, etiam dato, quod S. Pontifex fuerit contrariæ opinionis, quam ibi non desinit, sed ad summum allegat pro

ratione, ob quam congruè statuta sit Baptismi solemnitas in Paschate & Pentecoste, non in die Epiphaniæ, in quo Episcopi Siciliae præter Ecclesiæ morem solemnizabant Baptisimum. Deinde explicari posset de forma Baptismi, quantum ad præceptum & ordinationem baptizandi omnes Gentes: cum antea non ita instaret præceptum, & circa Judæos ferè Christi Apostolorumque actiones versarentur.

Dico IV. Christus non instituit Baptisimum, antequam ipse baptizaretur à Joanne; neque etiam dum baptizabatur, sed paulò post initium suæ prædicationis. Prima pars est indubitata apud omnes: quia antequam Christus esset baptizatus, non inchoavit structuram Ecclesiæ suæ, neque officium antea prædicationis exercuit, ut constat ex Luca 3. & Act. 1. ergo neque Baptismi institutionem antea exorsus est. Ad summum Patres indicant fuisse institutum tempore quo Baptisimum ipse Christus suscepit. De quorum tamen mente num seq. agetur.

Secunda pars est D. Bonav. d. 3. p. 2. a. 1. Neque tunc, q. 1. ad 5. Scoti ead. dist. 9. 4. n. 2. Suarez, C. quando à Joanne baptizabatur. Probatur: quia Christus non instituit tunc Baptisimum in actu exercito ipsum suscipiendo: nam ille non fuit Baptismus Christi, id est, in forma Christi; sed Baptismus Joannis, seu à Joanne frequentatus. Neque in actu signato, per alium ritum aut signum voluntatem suam significando: hujus enim rei nullum existat vestigium seu fundamentum. Et in oppositum est, quod Sacramentorum institutio sit actus personæ communis & legislatoris; quam Christus in suo Baptismo non sustinuit, sed privatam potius & poenitentis. Esto interiùs tunc habuerit voluntatem (quam etiam antea habere potuit) instituendi brevi Baptisimum in aqua & Spiritu sancto.

Nihilominus Christus in isto baptismo ad vivum expressit Baptisimum à se instituendum, quoad materiam quidem, per abluitionem externam corporis, quam in se admisit: quoad formam verò sive invocationem Trinitatis, per apparitionem trium personarum, Patris in voce, Filii in humanitate, Spiritus sancti in specie columbæ, promeruitque tunc suâ humilitate, ut Baptismus à se instituendus haberet vim sanctificandi; & suo tactu aquas moraliter consecravit, ut vas non consecratum tactu sanguinis Christi consecratur. Et hoc volunt Patres citati à Vasquez d. 140. c. 6. dum dicunt Christum aquas Jordanis sanctificasse seu mundasse suo Baptismo, easque jus Baptismi induisse, sive eis Christum vim regenerandi indidisse, ad Baptisimum eas scilicet destinando. Idque clarius apparet ex hoc, quod tali modo loquantur etiam illi Patres, qui existimant fuisse demum institutum

8. Baptisimum Christum non instituit antequam baptizaretur à Joanne.

quando à Joanne baptizabatur.

9. Quamvis aquas tunc suo tactu sanctificaverit, & Baptisimum novum quodammodo designaverit.

Ante per se ipse aliquos baptizavit.

6.

ante illum

Explicatur

tutum Baptismum post passionem : ut patet apud *Tertullianum l. adversus Judæos c. 8.*

10. *Quem sim- pter in- stituit non diu post ce- piam prædi- cationem.*
Tertia pars probatur : quia Christus cœperat baptizare , antequam Joannes esset missus in carcerem , ut habetur *Joan. 3.* ipsum autem fuisse in carcerem conjectum non diu post cœptam Christi prædicationem colligitur ex *Matth. 4.* & *Marci. 1.* ubi dicitur exinde cœpisse prædicare pœnitentiam , & vocasse Petrum & Andream de navi ; quæ fuit secunda eorum vocatio. Idem satis colligitur ex contextu Evangelii Joannis : qui tamen præmittit discursum cum Nicodemio , dein subdit exercitium Baptismi Christi post primum Pascha , cœptâ prædicatione. Putant autem nonnulli esse Baptismum institutum ipso tempore colloqui cum Nicodemio. Sed (ut *Scotus sup.*) Non est verisimile tam necessarium Sacramentum , immo Sacramentorum & Ecclesiæ januam , in conclavi coram privata persona institui , quæ non debuit esse præcō institutionis illius. Quod autem ibi Christus indicat necessitatem Baptismi , id facit respiciendo tempus futurum , quo Baptismi necessitas esset publicè post passionem promulgata. Quare vel ante illud colloquium , vel paulo post , quando scilicet injunxit discipulis baptizandi exercitium , sive (ut loquitur *D. Bonaventura supra*) cum ipse baptizare cœpit per discipulos , instituit Baptismum novæ Legis : et si ex Evangelio præcisum aliud tempus determinari non possit.

Q U Æ S T I O . II.

De Materia remota Baptismi.

11. *Materia ef- fentialis & remota Ba- ptismi est aqua natu- ralis.*
DICO : Materia remota Baptismi est aqua vera & naturalis : ita definit *Florentinum in Decreto de Armenis , & Trid. sess. 7. can. 2. de Baptismo.* Patet etiam ex verbis Christi *Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua.* Quæ intelligenda esse de aqua naturali , convincit verborum proprietas , perpetua Ecclesiæ traditio , & constans Patrum doctrina. Idem manifestè confirmatur ex *Act. 8.* ubi Eunuchus factâ sibi catechizatione à Philippo , dixit : *Ecce aqua , quid prohibet me baptizari ?* Quare uterque descendit in aquam. Et *Act. 10.* Numquid aquam quis prohibere potest , ut non baptizentur hi , qui Spiritum sanctum acceperunt , sicut & nos ? Et ad *Ephes. 5.* Mundans eam lavacro aquæ in verbo. Et *1. ad Cor. 10.* Baptismus comparatur mari rubro. Et *1. Petri. 3.* aquas diluvii. Et *Ezech. 36.* prædictum eodem fuerat : *Effundam super vos aquam mundam.*

12. *Errores Fla- gellantium & Iacobitarum circa materiam Baptismi.*
Conclusioni adverfantur nonnulli antiqui Hæretici , qui potius ipsum Baptismum sustulerunt , ut notat *Vasquez d. 141. c. 1.* Quidam enim docebant , homines esse baptizandos in proprio sanguine , quem ipsi flagel-

lis eliciebant ; unde & *Flagellantes* dicti sunt. Alii autem dicti *Iacobita* , docebant materiam Baptismi esse ignem ; unde ferro candenti imprimebant signum crucis in frontibus vel genis baptizandorum.

Nec prioribus faveat illud *1. Joan. 5.* *Hic est qui venit per aquam & sanguinem* Jesus Christus , non in aqua solum , sed in aqua & sanguine. Nam Christus venit in se cum aqua , quæ de latere pendens in cruce fluxit , & sanguine , quo mundum redemit. Quod si cum quibusdam referatur aqua ad Baptismum , jam constabit ipsam esse materiam : quàmvis omnium sensu constet , non referri similiter sanguinem ad Baptismum instar materię , sed velut tribuentem Baptismo efficaciam , utpote oriundam ex passione Christi.

Non faveat similiter errori posteriori , quod Joannes Baptista *Matth. 3.* dixit : *Ego baptizo vos in aqua in pœnitentiam* ipse (scilicet Christus) vos baptizabit in Spiritu sancto & igni. Nullus namque sanctorum Patrum aut Expositorum explicat illa verba ad sensum istorum Hæreticorum. Sed quidam per ignem intelligunt ignem judicii , sive examinis divini. Quidam ignem gehennæ futuræ , ut *Basilus l. 5. contra Eunomium post med.* Alii ignem purgatorium ut *Chrysostomus , Gregorius & alii.* Nonnulli utramque præcedentem expositionem conjungunt. Aliqui denique intelligunt tribulationem. Quibus explicationibus ut sua probabilitas relinquitur , sic probabilitus eis addi potest , ibi non excludi aquam : sed cum Joannes baptizaret in aqua tantum , idque in pœnitentiam , sive pœnitentię professionem , quod scilicet de peccatis pœniterent & abluerent eorum desiderarent ; subdit Joannes Christum insuper baptizaturum in Spiritu sancto , adeoque exaggerat specialem effectum Baptismi Christi , scilicet gratiam , quæ per Spiritum sanctum & ignem significatur , quia efficaciam suam instar ignis consumit peccata , illuminat tenebras , accendit amore charitatis , & sursum rapit. Unde Christus *Luce 12.* *Ignem veni mittere in terram , & quid volo , nisi ut accendatur ?* Simul tamen alludatur ad visibilem Spiritus sancti missionem in Pentecoste in linguis igneis juxta *Hieronymum & alios communiter.* Quod etiam satis indicat ipse Christus *Act. 1. v. 5.*

Denique non obstat , quod Judæus quidam in periculo vitæ constitutus in deserto aquæ curaverit se baptizari in arena , qui statim de infirmitate convalevit ; teste *Nicephoro lib. 3. hist. c. 37.* Resp. (quid quid sit de veritate historiæ , de qua tractat *Baronius ad annum Christi 181.*) Deum ob fervens Baptismi desiderium fecisse hoc miraculum in isto Judæo , fortè jam justificato per Baptismum flaminis seu per votum Baptismi. Alioquin Baptismum non fuisse